

**НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ЕРӨНХИЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ
ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛ БОЛОН ХАМТ ӨРГӨН МЭДҮҮЛСЭН
ХУУЛИЙН ТӨСЛҮҮДИЙН ХЭЛЭЛЦЭХ ЭСЭХ ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭГ ЯВУУЛСАН
ТАЛААРХ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, НИЙГМИЙН БОДЛОГЫН БАЙНГЫН ХОРООНЫ
САНАЛ, ДҮГНЭЛТ**

2026 оны 06 дугаар
сарын 17-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч нь: Улсын Их Хурлын гишүүн А.Ариунзаяа

Монгол Улсын Засгийн газраас 2026 оны 06 дугаар сарын 12-ны өдөр Монгол Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн хэлэлцэх эсэх асуудлыг Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хороо 2026 оны 06 дугаар сарын 17-ны өдрийн хуралдаанаараа хэлэлцлээ.

Хууль санаачлагч Монгол Улсын урт, дунд хугацааны хөгжлийн бодлого, хөтөлбөрт амьдралын чанарыг дээшлүүлэхүйц нийгмийн даатгалын тогтолцоог бэхжүүлэх, тэтгэврийн даатгалыг олон давхаргат тогтолцоонд шилжүүлж, ахмад настан бүрийг орлогын наад захын баталгаат тэтгэврээр хангах, өндөр насны тэтгэврийн хэмжээ нь даатгуулагчийн авч байсан цалин хөлс, төлсөн шимтгэлийн хэмжээ, хугацаатай уялдаатай байх, ажил гүйцэтгэх, хөлсөөр ажиллах гэрээгээр тохирсон хөдөлмөрийн хөлсөнд нийгмийн даатгалын шимтгэл ногдуулахдаа уян хатан, хөнгөлөлттэй байх нөхцөлийг бүрдүүлнэ гэж заасныг үндэслэн хуулийн төслийг боловсруулсан байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 04 дүгээр хавсралтаар батлагдсан Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлалын хүрээнд Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийг баталснаар Нийгмийн даатгалын сангийн орлого 2027 онд 170.6 тэрбум төгрөгөөр буурч, улсын төсвийн санхүүжилт 1 их наяд 314.6 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдэж, нийт улсын төсөвт 1 их наяд 485.2 тэрбум төгрөгийн зардал шинээр үүснэ гэж хууль санаачлагчид үзжээ.

Хуулийн төслийг d.parliament.mn цахим хуудаст байршуулж иргэд, олон нийтийн санал авч байгаа болно.

Байнгын хорооны хуралдаанаар хуулийн төслийг хэлэлцэх үед Улсын Их Хурлын гишүүн О.Батнайрамдал баталгаат тэтгэвэр, даатгуулагчийн төлсөн тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн 1 хувийн мөнгөн хуримтлал, тэтгэвэр тогтоолгох дундаж цалин хөлсийг тодорхойлох дараалсан 5 жилийг хэрхэн үе шаттайгаар нэмэгдүүлэн 10 жил болгож байгаа талаар, 15-22 насны оюутан, суралцагчдыг нийгмийн даатгалын шимтгэлээс чөлөөлж байгаа зохицуулалт, хуулийн төслийн хүрээнд шүүх, прокурорын байгууллагын ажилтны тэтгэврийн асуудлыг хөндсөн нь хараат бус байдалд нь нөлөөлж буй эсэх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн О.Саранчулуун ажил, хөдөлмөр эрхлээд өндөр насны тэтгэвэрт гарсан хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн тоон судалгаа, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн тэтгэврийн насыг наашлуулах тооцооллын

талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Мөнхтуяа тэтгэврийн мөнгөн хуримтлалд даатгуулагч сайн дураар хамрагдах эсэх, түүний санхүүгийн тооцоолол, улсын төсөвт үзүүлэх ачааллын талаар, багш нарын тэтгэврийн насыг хойшлуулж байгаа нь үндэслэлтэй эсэх, оюутнуудыг нийгмийн даатгалын зарим шимтгэлээс чөлөөлж байгаа нь нийгмийн хамгааллыг нь бууруулж болзошгүй талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн П.Сайнзориг тэтгэврийн зөрүүг арилгах, тэтгэвэр тогтоолгох дундаж цалин хөлсийг тодорхойлох хугацааг 10 жил болгон нэмэгдүүлж байгаа зохицуулалтын талаар болон нэрийн данс, малчдын тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн зохицуулалт, оюутан, залуучуудын нийгмийн даатгалын шимтгэлийн хөнгөлөлтийн талаар тус тус асуулт асууж, хариулт авсан.

Хуулийн төсөлтэй холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн П.Наранбаяр хуулийн төслийн хүрээнд тэтгэврийн зөрүүг арилгах, залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, тэтгэвэрт гарах насыг нэмэгдүүлж, хөдөлмөр эрхлэх боломжийг олгож байгаа нь зүйтэй талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн А.Ариунзаяа тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн 2 хувийг тэтгэврийн нөөц санд байршуулж, мөнгөжүүлэх асуудал хэрэгжээгүй байгааг анхаарч тэтгэврийн мөнгөнд хуримтлалтай нэгтгэх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн О.Саранчулуун хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг туслах технологийн тусламжтайгаар хөдөлмөр эрхлэхийг дэмжих, нийгмийн даатгалын уян хатан зохицуулалтыг бий болгож хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн О.Батнайрамдал нийгмийн даатгалын тогтолцооны шинэчлэлийг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Мөнхтуяа багш мэргэжил нь бусад мэргэжилтэй харьцуулахад ажлын ачаалал ихтэй, тэвчээр шаарддагийг анхаарч тэтгэврийн насыг ул суурьтай авч үзэх, баталгаат тэтгэврийн хэмжээг Засгийн газар биш Улсын Их Хурал тогтоодог байх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн С.Зулпхар нийгмийн даатгалын тогтолцоо нь 35 жилийн турш нийгмийн хамгааллыг зохих түвшинд хангаж ирсэн талаар, 2023 оны нийгмийн даатгалын шинэчлэл нь нийгмийн даатгалын харилцаанд улс төрчдийн нөлөөллийг багасгаж, мэргэжлийн удирдлагатай болгож одоогийн өөрчлөлтийн суурийг тавьсан талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн П.Сайнзориг иргэд 50 настайдаа тэтгэвэрт гарах нь эрт байгаа талаар, аж ахуйн нэгж, байгууллагууд 45 наснаас дээш ажилтнуудаа тэтгэвэрт гарахад бэлтгэх, тэтгэвэрт гараад ажил, хөдөлмөр эрхлэх талаар сургалт зохион байгуулах, тухайн зардлыг татвараас чөлөөлөх, малчдын нийгмийн даатгалын шимтгэлийн хөнгөлөлт нь оновчтой эсэх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Х.Булгантуяа 2023 оны нийгмийн даатгалын шинэчлэлийн хүрээнд тэтгэврийг жил бүр инфляцтай уялдуулан нэмэгдүүлэх, тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн 2 хувийг хуримтлуулж, тэтгэврийн нөөц санг мөнгөжүүлэх, нас барсан даатгуулагчийн эхнэр, нөхрийн тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлэх зэрэг зохицуулалтыг хийсэн бөгөөд төсөв санхүүгийн байдлаас шалтгаалан орхигдуулсан зарим зохицуулалтыг одоогийн хуулийн төслийн хүрээнд шийдэж байгаа талаар тус тус санал хэлсэн.

Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Байнгын хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх буюу 87.5 хувийн саналаар, хамт өргөн мэдүүлсэн Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төслийг 87.5 хувийн саналаар, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг 87.5 хувийн саналаар, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуульд

нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төслийг 87.5 хувийн саналаар, Прокурорын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг 87.5 хувийн саналаар, Монгол Улсын шүүхийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг 87.5 хувийн саналаар, Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төслийг 87.5 хувийн саналаар, Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төслийг 87.5 хувийн саналаар, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэмжийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг 81.3 хувийн саналаар, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөрийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг 87.5 хувийн саналаар, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөрийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төслийг 87.5 хувийн саналаар үзэл баримтлалын хүрээнд хэлэлцэхийг дэмжиж, чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлэх нь зүйтэй гэж үзсэн болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн хэлэлцэх эсэх хэлэлцүүлэг явуулсан талаарх Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал хандуулсанд баярлалаа.

**ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, НИЙГМИЙН
БОДЛОГЫН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДАРГА**

П.ГАНЗОРИГ